

Tajemství svatého Josefa

Na slavnost svatého Josefa nabízíme tento článek o jeho postavě v Církvi a jeho patronátu v duchovním životě.

19.03.2024

Život svatých je tajemstvím, neboť jejich život byl a je velmi intenzivní a hlubokou účastí na tajemství Boha a Krista: platí-li to o všech svatých, platí to pak zcela zvláštním a mimořádným způsobem o Panně Marii a svatém Josefovi. Tajemství není náš rozum schopen pojmout, a

to nikoliv kvůli tomu, že by bylo nerozumné, ale naopak proto, že je natolik rozumné, natolik jasné a obsahově bohaté, že náš omezený rozum přesahuje a překračuje. My jsme před ním jako netopýři před sluncem. Postava svatého Josefa je tajemná ve smyslu, který jsme právě vyložili, a proto ji nikdy plně nepronikneme: to však neznamená, že se o to nemáme ani pokoušet.

Prvenství svatého Josefa mezi všemi svatými

Již v úvodu jsme naznačili, že svatý Josef zaujímá mezi svatými privilegované místo. V církvi panuje obecné přesvědčení, že svatý Josef je největší ze všech svatých (po Panně Marii), neboť dosáhl nejvyššího stupně milosti zde na zemi a následně slávy v nebi. Vedle viditelné církevní hierarchie s papežem v čele máme také církevní hierarchii svatosti a lásky, v níž svatému

Josefovi přísluší prvotní místo hned po Marii. On, který byl nejmenší v hloubce své pokory, je největší ve výšce své lásky: „kdo je mezi vámi všemi nejmenší, ten je největší“ (Lk 9, 48).

Svědectví o prvenství svatého Josefa ve svatosti vydávají velcí světci i teologové: svatý Bernardin Sienský, svatá Terezie od Ježíše, svatý František Saleský, Francisco Suarez SJ, svatý Alfons Maria de Liguori a jiní. K těmto hlasům světců a teologů se připojuje i hlas učitelského úřadu církve, kdy papež Lev XIII. ve své svatojosefské encyklice Quamquam pluries, vydané 15. srpna 1889, píše:

„Důstojnost Matky Boží nesporně stojí tak vysoko, že nemůže být nic vznešenějšího. Protože však mezi nejsvětější Pannou a svatým Josefem byl uzavřen manželský svazek, nelze pochybovat o tom, že se svatý Josef přiblížil jako nikdo jiný oné nejvyšší

důstojnosti, jakou Bohorodička nesmírně vyniká nad všechny tvory. Manželství je nejvyšší spojení a přátelství, s nímž je podle jeho povahy spojeno i vzájemné sdílení dober. Když tudíž dal Bůh svaté Panně Josefa za manžela, dal jí ho jistě nejenom jako životního druha, svědka jejího panenství a ochránce její cti, ale také proto, aby měl svým manželským svazkem podíl na její vynikající důstojnosti.“

Důvod prvenství svatého Josefa

Jaký je nejhlubší důvod tohoto zcela mimořádného omilostnění a oslavení svatého Josefa? Svatý Bernardin Sienský ho formuloval stručně a jasně: „Kdykoli si Bůh ve své dobrotě vyvolí někoho k nějaké zvláštní milosti nebo k nějakému vznešenému stavu, daruje mu všechna charismata, která potřebuje

pro svůj úkol, a bohatě ho jimi ozdobí.“

Josefovo výjimečné poslání v díle vtělení Božího Syna, poslání být pěstounem a ochráncem vtěleného Božího Syna a snoubencem jeho matky Panny Marie, bylo dostatečným důvodem, aby ho Boží Prozřetelnost ozdobila takovou vznešeností.

To, co platí o Panně Marii, platí též o svatém Josefovi: i on byl spolu s Marií „celou věčnost tajemně sjednocený s Ježíšem Kristem jedním a týmž ustanovením předurčení“. Věčný Boží úradek o výkupném vtělení Božího Syna se totiž týká i jeho konkrétních podmínek. Tuto konkrétnost vtělení nám popisuje na počátku svého evangelia svatý Lukáš: „V šestém měsíci byl anděl Gabriel poslán od Boha do galilejského města, které se jmenuje Nazaret, k panně zasnoubené s mužem jménem

Josef z Davidova rodu a ta panna se jmenovala Maria“ (1,26-27).

Bůh tedy od věčnosti přímo a bezprostředně vybral a předurčil svatého Josefa k tomu, aby byl pěstounem a ochráncem Ježíše Krista a snoubencem Panny Marie, matky jeho vtěleného Syna. Toto Boží předurčení je důvodem k mimořádnému omilostnění a oslavení Josefa.

Pěstoun Pána Ježíše a snoubenec Panny Marie

Bůh předučil svatého Josefa k dvojímu poslání: být pěstounem a ochráncem Pána Ježíše Krista a být snoubencem Panny Marie. Ve skutečnosti se nejedná o dvojí poslání, ale o dvojí stránku jediného poslání.

Svatý Josef byl tedy pěstounem a zákonitým otcem Pána Ježíše:

opatroval, živil a vychovával ho. I když nebyl pokrevním otcem Krista, přesto ho miloval opravdovou, hlubokou a něžnou láskou. Svatý Augustin píše: „Pán se nenarodil tělesně z Josefa, i když si to o něm mysleli: nicméně Josefově zbožnosti a lásce se narodil syn z Marie Panny a ten je Boží Syn.“

Bůh Otec, který od věčnosti plodí a miluje svého jediného Syna, seslal paprsek své nekonečné otcovské lásky do srdce toho, koho vybral za jeho zákonitého otce zde na zemi: svatý Josef je tak jakýmsi pozemským obrazem, pozemskou ikonou Boha Otce. Jan Zahradníček to vyjádřil s intuicí, jaké jsou schopni jen velcí umělci, když v jedné své básni o svatém Josefovi napsal: „zkonejšení nevýslovné potřeby otcovství světa osiřelého.“

Vůči Panně Marii byl svatý Josef milujícím manželem a ochráncem

jejího panenství: milujícím manželem, jehož lásce dodávala sílu a elán panická čistota. Láska mezi Marií a Josefem byla božská, protože v Bohu měla svůj původ a cíl, a zároveň hluboce lidská. Krása celého vesmíru je ničím ve srovnání s krásou tohoto láskyplného svazku.

Ctnosti a dary svatého Josefa

Vysoký stupeň omilostnění s sebou nutně přináší vysoký stupeň ctností a darů Ducha svatého, neboť milost posvěcující je „milostí ctností a darů“. Můžeme vidět, jak se tímto řádem věcí řídí i litanie k svatému Josefovi, které poté, co ho vzývaly jako „snoubence Boží Rodičky“ a „pěstouna Syna Božího“, ho prosí o přímluvu jako „nejspravedlivějšího, nejčistějšího, nejmodřejšího, nejstatečnějšího, nejposlušnějšího“ a „nejvěrnějšího“.

Josefovy ctnosti dosvědčuje i samotné Písmo svaté, když ho nazývá „spravedlivým“ (Mt 1,19): jak známo, spravedlnost v biblickém chápání neoznačuje pouze jedinou ctnost spravedlnosti, nýbrž svatost, souhrn všech ctností v čele s láskou.

Z postavy svatého Josefa tak září všechny ctnosti: panická čistota, pokora, chudoba, trpělivost, moudrost, věrnost, upřímnost, víra, bezmezná důvěra v Boha a dokonalá láska. Můžeme například obdivovat Josefovou víru, s níž bezvýhradně uvěřil andělovi, že dítě, které počala Maria, je z Ducha svatého, a poslušnost, s níž vykonal vše, co mu anděl přikázal (srv. Mt 1,20-25).

Tyto ctnosti nebyly u Josefa něčím statickým, nýbrž naopak neustále spolu s milostí dynamicky rostly: vždyť byl denně v blízkosti Pána Ježíše Krista, původce vší milosti, a Panny Marie, a to nejenom v

blízkosti tělesné, ale také a především v blízkosti duchovní. Dar moudrosti a další dary Ducha svatého, spojené se ctnostmi, působily, že svatý Josef byl při veškeré své práci mužem přehluboké kontemplace, pronikající jednoduchým pohledem do hloubky, výšky a šířky božských skutečností.

Patronát svatého Josefa

Korunou Josefova pozemského života byla jeho smrt, která byla podle svatého Františka Saleského smrtí z lásky. Podle zbožné tradice, vyjádřené na tolika obrazech, umíral navíc ve společnosti Pána Ježíše a Panny Marie. To všechno je důvodem toho, proč je svatý Josef vzýván jako patron šťastné hodinky smrti. Ochrana a přímluva svatého Josefa je zde jistě nesmírně významná, protože se jedná o nejdůležitější okamžik našeho pozemského života,

podle něhož bude rozhodováno o celé naší věčnosti.

Není to však ani zdaleka jediná oblast, kde svatý Josef pomáhá svou mocnou přímluvou, podpíranou nesčetnými zásluhami, které získal za svého pozemského života. Svatý Josef je také patronem dělníků, jak to vyjádřil papež Pius XII., když v roce 1955 ustanovil na 1. května památku svatého Josefa Dělníka; je dále „ochráncem panen“ a „oporou rodin“, jak jej vzýváme v litaniích, hlavním ochráncem Kanady, jedním z patronů našeho národa i patronem jiných národů a zemí, jakož i četných řeholních institutů, z nichž některé nesou jméno svatého Josefa přímo ve svém názvu..., a tak bychom mohli ještě dlouho pokračovat.

Nejvýznamnějším „územím“ pod patronací svatého Josefa není ovšem nic jiného a nic menšího než samotná církev, neboť v roce 1870

byl papežem bl. Piem IX. prohlášen za ochránce celé církve. Tato ochrana církve, kterou svatý Josef nyní vykonává v nebi, je jakýmsi prodloužením jeho péče, kterou zde na zemi věnoval Pánu Ježíši, hlavě církve, a Panně Marii, matce církve.

Je obdivuhodné, jak se v patronátu svatého Josefa snoubí v harmonické jednotě zdánlivé protiklady: Jeho blahodárný vliv se týká celé církve, ale zároveň neváhá se svou pomocí sestoupit i do běžných a drobných záležitostí našeho života. Je přímluvcem těch, kdo padají pod tíží svých hříchů a chtějí povstat, ale i těch, kdo již velmi postoupili na cestě svatosti. Je učitelem duchovního života i pomocníkem v ekonomických záležitostech. Můžeme tak na něho přeneseným způsobem vztáhnout slova Písma svatého o Boží moudrosti: „mocně se šíří od jednoho konce světa na druhý

a ušlechtilé všechno spravuje“ (Mdr 8,1).

Učitel duchovního života

I když oblast působení svatého Josefa je tak široká, jistě tím nejdůležitějším je to, že je vzorem hlubokého vztahu k Pánu Ježíši a k Panně Marii, a to živým vzorem, pravým duchovním učitelem a vůdcem. Vede nás k hlubšímu poznání Krista a Marie a k vroucnější lásce, důvěře a modlitbě k nim. Vyjdeme-li ze známého úsloví: „per Mariam ad Iesum“ – „skrze Marii k Ježíšovi“, můžeme také obdobně říci: „per Ioseph ad Mariam et Iesum“ – „skrze Josefa k Marii a Ježíšovi“.

Přijmeme-li svatého Josefa za svého duchovního mistra, budeme nejenom více odhalovat tajemství Krista a Marie, ale zároveň i jeho vlastní tajemství. A tím se vlastně vracíme k tomu, čím jsme začali, totiž k tomu,

že postava svatého Josefa je tajemstvím: tajemstvím, ke kterému se jistě přibližujeme, když o něm studujeme a čteme si, ale které ještě lépe odhalujeme setkáváním se svatým Josefem v modlitbě a jeho následováním, čili tím, čemu říkáme moudrost srdce. Zde nám poskytují krásný příklad světci, z nichž mnozí byli zvláštním způsobem oddáni svatému Josefovi, a tak byli jeho nejlepšími „znalci“. Výslovně musí být jmenována sv. Terezie od Ježíše, z dalších vzpomeňme alespoň sv. Josemaría Escrivá de Balaguera, zakladatele Opus Dei, jehož slova budou také tou nejlepší pečetí naší úvahy:

„Josef byl po lidské stránce Ježíšovým učitelem a mistrem, jednal s ním s ohleduplnou láskou a staral se o něho obětavě a radostně. Není to snad dostatečným důvodem k tomu, abychom považovali tohoto spravedlivého muže, tohoto svatého

patriarchu, u nějž vrcholí starozákonní víra, za učitele duchovního života? Duchovní život není přece nic jiného než to, že se snažíme o vytrvalé a důvěrné setkávání s Kristem tak, abychom se posléze s ním ztotožnili. A Josef nám toho bude umět říci o Ježíšovi hodně. Proto ho nikdy nepřestávejte uctívat: ite ad Ioseph (jděte k Josefovi), jak říká křesťanská tradice větou ze Starého zákona (Gn 41,55).

Učitel duchovního života, dělník oddaný své práci, věrný Boží služebník, stále s Ježíšem: to je Josef. ‚Ite ad Ioseph‘, Od svatého Josefa se může křesťan naučit, co to je být z Boha a zároveň být plně mezi lidmi, a tak posvěcovat svět. Jděte za Josefem a naleznete Ježíše. Jděte za Josefem a naleznete Marii, která stále naplňovala přívětivou dílnu v Nazaretě pokojem.“

„Od svatého Josefa se může křesťan naučit, co to je být z Boha a zároveň být plně mezi lidmi, a tak posvěcovat svět. Jděte za Josefem a naleznete Ježíše. Jděte za Josefem a naleznete Marii, která stále naplňovala přívětivou dílnu v Nazaretě pokojem.“

Převzato z časopisu Amen 3/2001

Štěpán Filip OP

.....

pdf | dokument generován automaticky
z [https://opusdei.org/cs-cz/article/
tajemstvi-svateho-josefa/](https://opusdei.org/cs-cz/article/tajemstvi-svateho-josefa/) (13.03.2026)